

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de vitiis

Wilhelm <Lyon, Prior>

[Basel], nicht nach 1475

Incipiunt capitula summe seu tractatus de viciis quibus competenter
patent materie ein eo contente

[urn:nbn:de:bsz:31-308070](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-308070)

Incipiunt capitula summe seu tractatus de vicijs quibus
competenter patent materie in eo contente

Tractatus iste continet nouē partes. Prima pars
continet de hijs que valent ad detestatores vicij
in omni. Secunda pars continet de vicio gula
Tercia pars continet de vicio luxurie. Quarta
de auaricia. Quinta de accidia. Sexta de superbia.
Septima de inuidia. Octava de ira. Nonia de peccato
lingue. De vicio in communi.

Prima pars continet tres rationes ad probandum quod deus
summe odit peccatum. Secundo quatuor rationes
ad probandum quod peccatum summe nocet homini. Ter-
cio enumerantur septem que peccatum auferunt homini.

Quarto ostenditur quod via viciozū aspera est.

De vicio gula. Argue diuif.

Secunda pars principaliter de gula diuiditur in quatuor partes.
Prima pars continet xiiij. que vicijs pertinent ad detestatores
vicij gula. Due pars potest subdividi in xiiij. particulas. Qua-
rta tertia continet tres iniurias quas facit illud viciū primo.
Quarta. vij. contumelias quas facit deo. Nonia continet mala
que in scriptura leguntur puenisse ex hoc vicio. Et quod quoti-
die eueniunt hijs qui hoc vicio laborant. Decima continet quod
hoc viciū sit generis infirmitas. et quare. Decima tertia continet
quod hoc viciū generis sit seruitus. Et quod in vi. est generis illius ser-
uitutis. Continencia aliarum partium cum breuitatis non potest.

Secunda pars est de speciebus huius vicij. Primo de omni-
nitate et ebrietate. vbi agit de ebrietate ponuntur quicquid
contra viciū ebrietatis. siue ad eius detestatores. Deinde
de quibus speciebus quas distinguit gregorius super gen. xxv. et vbi
agit de secunda illarum specierum ponuntur tres rationes quare delicata
non sunt querenda. Item de alijs quatuor speciebus.

Tercia continet de quatuor satellitibus quibus viciū gula
Quarta continet octo remedia contra gula viciū

De luxuria



Basel, Wenzler u. Biel

1472-74

a

2

Tractatus de luxuria continet sex partes. **P**rima
est de hys q̄ faciūt ad detestatoz luxurie. **S**ecūda
est de spēbz eius. **T**ercia est de hys que p̄stant
occasione huius peccato. **Q**uarta est de octo remedys de
luxuriam. **Q**uinta est de prohibicione simplicis fornicati
ōnis. **S**exta continet quedā necessaria de illis q̄ impo
tencie continencie allegant.

Prima hanc sex partium subdividit in tria capla. **I**n
primo agit de sex miseris anexis huius peccato. **Q**ue
faciūt ad eius detesta. ut sūt anxietas. p̄nia. &c. **I**n se
cūdo caplo agit de quinqz que sūt ad eius detestatoz faciūt.
Et primo triplē ostendit q̄ vicium istud anglis valde fert.
Secūdo sex modis ostendit q̄ multum placeat demonibz.
Tertio ostendit septēplē q̄ deo valde detestiosū sit huius peccatū.
Quarto quō sit invidiosū primo. **Q**uinto quō nocivū
est proprio subiecto. **I**n tertio caplo agit de alijs quatuor
que etiam faciūt ad huius peccati detest. **P**rimo quā efficax sit
huius vicium ad hominē capiendū. **S**ecūdo q̄ potēs ad detinendū.
Tertio de vilitate in quam huius hominē ponit. **Q**uarto de
misera fuitate in q̄ sūt luxuriosi. et postea ponit q̄ luxuria
videtur esse de numero peccatoz illorū de quibz etiam demo
nes erubescunt.

Secūda pars continet ix. capla. **I**n primo tangit de luxu
ria cordis et corporis. **I**n secūdo ostendit duplex acceptō
huius nominis luxuria. et enumerant quinqz spēbz luxurie huius
vtrūqz eius acceptōez. **I**n tertio agit de peccato octa mōi vbi
octo modis ostendit magnitudo illius peccati. **I**n quarto agit
de incestu vbi triplē ostendit magnitudo illius peccati. **I**n quin
to agit de adulterio. vbi eius spēbz primo tangūt. **D**einde
septē ponunt per que magnitudo huius peccati ostendit. **I**n
sexto agit de sturzo. vbi quatuor ponunt per que magnitudo
de huius peccati ostendit. **I**n septimo agit de simplici forni
cacione. vbi tangit de peccato viduarū meretricū et scubinarū.
Ibidem etiam tangit de rapto. **I**n octavo agitur de

luxuria clericorum. ubi primo tanguntur septem. que aguntur
hoc peccatum in dno qui sunt in sacris ordinibus. Demde tanguntur
quinque cause propter quas hoc peccatum indecens est in sacer-
dotibus. ¶ In ix. agit de peccato carnis in personis religionis.
ubi primo sex tanguntur que valent ad ostendendum quod peccatum carnis
valde grave est in personis religiosis. Demde quinque tanguntur
specialiter que illud aggravant in mortalibus.

Tercia pars continet. vij. capitula. ¶ In primo enume-
rant octo que dant occasionem peccati luxurie. et de duobus
brevis agit. In secundo agit de peccato verborum turpitudinis
consulendum. ubi multipliciter ostendit magnitudinem peccati eorum. ¶ In ter-
cio agit de malo exemplo quod dat occasionem luxurie. ¶ In
quarto de aspectu mulierum. ubi ostendit quod aspectus mulierum multum
sit timendus. Primo auctoritatibus. et exemplis. Demde tribus
rationibus scriptis ex parte mulierum. et vij. ex parte oculorum super-
tis. ¶ In quinto ostendit quod colloquium mulierum multum sit timendum.
¶ In sexto de auditu caritativum in amatoriis. et sicut que
ad libidinem incitant. In septimo ostendit quod tactus mulierum sit
valde periculosus.

Quartas partes ostendit quatuor capitula. ¶ In primo agit de tribus reme-
diis contra luxuriam. ubi in fine ponuntur tres rationes. que fu-
gendo contra luxuriam sit pugnandum. In secundo agit de tribus que
homines quandoque decipiunt qui cum mulieribus habitant. In tertio
agit de choreis. ubi primo ostendit auctoritatibus quod malus sit
choreas ducere. Secundo ostendit rationibus quod periculosum sit hoc.
Tertio ostendit rationibus sicut quod fatuum sit hoc. ¶ In quarto ca-
pitulo agit de quinque aliis remediis contra luxuriam.

Quinta pars ostendit quatuor capitula. ¶ In primo ponuntur au-
thoritates ad probandum quod simplex fornicatio sit prohibi-
ta. In secundo ponuntur octo que valent ad probandum quod prohiben-
da sunt. In tertio ostenditur quod fatuum sit querere quare do-
minus eam prohibuerit. In quarto ostenditur quod dominus
prohibendo eam misericorditer egit cum genere humano.

Sexta pars ostendit duo capitula. In primo ponuntur

auētoritates contra eos qui dicunt se non posse retinere.
In secūdo ostenditur ratiōibz fatuitas talium. vbi ver-
sus finem probatur q̄ sine dei auxiliō nichil possumus. Vbi
eciaz tria tangunt̄ necessaria ei qui debet iustificari

De auaricia

Tractatus de auaricia quinqz retinet partes.
Prima pars retinet ea que faciunt ad det̄. auaricie
Secunda continet de speciebus auaricie.
Tercia de hijs que dant occasionem huic vicio
Quarta de remedijs contra hoc viciū Quinta de prodi-
galitate

Prima hanc quinqz partē sub diuisione in nouem capla.
In primo retinet̄ quō natura auariciaz dissuadeat
In secūdo retinentur duodecim maledictōnes que contra
auariciam in scriptura inueniunt̄. In Tertio quatuor au-
toritates ponunt̄ quibz magnitudo huius vicij ostenditur
Vbi ostendit̄ quomodo auarus iniquus sit in deū. et in se. et
in proximum. precipue in domesticos. et eciam in creatu-
ras inferiores. Ibidem eciam ostenditur quomodo auarus
sit ydolatra

In quarto ostenditur q̄ grauis sit infirmitas auaricia.

Vbi ponuntur primo duodecim ex quibz ostenditur
grauitas infirmitatis

Secundo septem tanguntur infirmitates. que sunt in
auaro.

Tertio octo cause quare auarus diuicijs non facietur.

In quinto agitur de seruitute auaricie. vbi ostenditur. q̄
auarus sit seruus diuiciarum.

Et septem tanguntur que faciunt ad miseriam huius ser-
uitutis

In sexto ostenditur q̄ magnam vim habeat auaricia ad ca-
piendum. detinendum. submergendum. Vbi ostenditur
q̄ laquei auaricie tripli sunt occulti

In .vij. ostenditur quod auaricia sit exosa deo . in iuriosa p
ximo . nocua pprio subiecto .

Vbi vero ostendit quod auaricia deo sit exosa tangit qua
druplex stulticia auari . Et ponit quadruplex raco . quare
deus auariciam odiat . Et tanguntur quinqz rusticitates
quas diues auarus facit deo .

Vbi vero ondit auaricia nociua pprio subiecto ponunt . x
mala que ipa facit suo subiecto . Quoz primu est stulticia
vel insania . et ondit ibi . vj . modis insania auari . et assignan
tur . xviii . stulticie auari .

Vbi vero assignat secunda stulticia auari ostendit qz qua
tuor sut qz possum dicere nra . et qz tpalia ista nra non sut .

Vbi vero assignat tercia stulticia auari assignantur quinqz
qz fructus quos videntur habere diuicie .

Vbi vero assignatur . viij . stulticia auari . ponunt quinqz ca
sus in quibz fatu est qui pecuniaz suaz vult secuz hre .

Vbi vero assignatur tredecima stulticia auari . ostenditur
quod presens felicitas somno in qtuor assimilet .

Ostenfa stulticia auari que est pmuz maluz qz facit ei aua
ricia . ostendunt nouez alia mala que facit ei auaricia .

In .viii . caplo habet de his qbz scriptura opat auar .

In .ix . caplo ponunt exepa qz valent ad det . auaricie .

Secunda ps deinet . xv . capitula

Primuz capitulum est de peccato vsure vbi primo ponun
tur verba sacre scripture que faciunt cont hoc pccm .

Secundo assignant sex stulticie vsurarij .

Tercio duodecim iniquitates eius .

Quarto duodecim alia qz faciunt ad detestatoez huius pccm .
vbi vltimo tangunt quinqz pene vsurarij .

Quinto agitur de speciebus vsure .

Sexto ponunt octo reprehensibilia circa restitutonem .

Septimo ponunt octo p qz pot aliqs induci vt restituat .

Secdm ca^m est de rapina . vbi sex ponunt qz debent hoies
cohibere a rapina . Et .xij . qz onduunt magtu diez huius pccm .

et ostenditur quadrupli ratione quod raptores multius
sint puniendi. Et assignantur quinque rationes quare rap-
tores in hoc modo sint pauperes et tanguntur sex pene raptorum.
Tertium capitulum est de iniustis talliis ubi primo osten-
ditur huius peccati magnitudo.

Secundo ponuntur .viij. mala que proueniunt alicui eo quod
tallias faciat.

Tercio tangitur de uilitate huius peccati

Quartum capitulum est de fraudibus negotiorum. Vbi
ponuntur octo mala que habundant in mercatoribus et ubi
quartus assignatur tripliciter ostenditur quod magnum pecca-
tum sit fraus in ponderibus et mensuris.

Quintus capitulus est de acceptioe munerum ubi primo osten-
duntur decem mala que faciunt munera acceptioibus suis.

Secundo tanguntur quinque que possunt esse reprehensibilia circa ac-
ceptores munerum. ubi ostenditur quod deliciae clericorum mor-
tes continent. et quod possunt ibi esse septem mortes.

In fine tangitur de diuersis speciebus munerum.

Sextum capitulum est de auaricia aduocatorum ubi octo tanguntur que
deberent homines ab officio aduocatus retrahere.

Et ubi secundum ponuntur tanguntur .xiiij. peccata que sunt circa illud officium.

In fine tangitur de odietionibus scientie decretorum et filium.

Septimum capitulum est de symonia ubi octo ponuntur que faciunt
ad deum symonie. et ubi ponuntur quartus tanguntur .xiiij. de tume-
lie quas symonia facit deo. et multiplex dampnum que ex symonia
puenit. et in fine ponuntur diuisiones ad symoniam pertinentes.

Octauum capitulum est de peccato edificanti in syon in sang-
uibus ubi primo ostenduntur tales maledicti.

Secundo ponuntur exempla et uerba sacre scripture que ua-
lent contra hoc peccatum.

Tercio octo mala ponuntur que ex hoc peccato pueniunt.
ubi ostenditur tripliciter que sunt infideles. qui bona ecclesia-
stica ex carnali amore offerunt. Et in fine triplici ratione ostenditur
quod amor carnalis plus noceat in ministris ecclesie quam symonia.

Nonum capitulum est de peccato ehoritax . vbi tripliciter ostendit qd hoc peccatuz sit detestabile . Deinde tangunt quatuor modi quibus aliquis vocat' adeo ad dignitatem . Decimū capitulū est de auaricia mercenariorū . vbi ponūt sex que faciūt ad detesta . huius peccati . Et in fine sex rationes tangunt' quare xp̄us noluit temporalia cōiuncta esse spiritalibus .

Undecimū capituluz est de septem signis auaricie que appparent in ecclesia dei . que sunt pluralitas beneficiorū pluralitas missarū ab eadem p̄sona in eadem die dictarū . pluralitas officiorū in eadem missa . multiplicatio altarium sine necessitate . auara obseruatō fructuum . p̄motio puerorū ad sacros ordines et eccl̄asticas dignitates . concursus ad loca in quibus solet offerri .

Vbi vero agit' de primo signo auaricie . Primo ostendit' qd non liceat h̄re plura beneficia eccl̄astica sufficiencia . vbi exsufflant' cause p̄pter quas aliqui credunt hoc sibi licere . Secdo sex ponūt' que vident' valere ad detestatoez huius peccati . Tertō tangunt' que sunt reprehensibilia in talib' p̄sonis . vbi ostendit' tripli qd p̄sencia pastoris ḡgi sit necessaria . Et tangunt' sex ad que se obligat qui curam animarū recipit . In fine vero cōdit' tripli qd p̄sencia sit bonorum eccl̄asticorū dispensatō . Vbi agit' de pluralitate missarū . Ponūt' . Pri' cas' d̄iūsi in q̄bus licet celebrare duas missas in die . Secdo ponūt' sex rōnes ad hoc qd nō sit licituz simplē aliquē celebrare duas missas in die quāta . Vbi v̄o agitur de obseruatōe fructuū cōdit' q̄nqz mōis fatuitas eorū qui euz h̄ant ānuos reddit' sufficētes ex auaricia tñ obseruāt . Vbi vero agitur de p̄motōne puerorum . septem cause tanguntur quare cauetū esset ecclesie a p̄motōne talium . In .xij. capitulo agitur de hijs que pertinent ad dignitatem conficiendi .

Secdo ponūt' ea que faciūt ad detestabilem p̄tē indigne officiorū . Tertō agit' de peccato eorū qui nunq̄m curant cōmunicare

vbi qñq; cause tangunt quare tales multum drent dolere
Quarto tangit de peccato eoz. qui per mortale peccatuz
deum a se expellunt.

Xij. capitulum est de vitio pprietatis. vbi primo ponunt
xij. exempla. quib; psumus vti de hoc peccatum

Secundo tangunt xij. stulticie quib; laborant pprietarij

Tertio multiplex pueritas qua facit hoc peccatum

Quarto multiplex malum qd est in pprietario.

Quinto ostendit qd religio maxime debeat persequi hoc
peccatum.

Xij. ca. est de auaricia scie. vbi ponunt xij. que pnt de
viciuz istud valere. Et in fine ponit de pdicatorib; sibi so
lum viuere eligentibus.

Xv. capitulum est de peccato lusoꝝ. vbi quinq; ponunt
que faciunt ad detestatoem huius peccati. Enumerant eti
am xvi. peccata que circa ludum accidunt. et ostendit qd
transgressio totius decalogi ibi accidere possit. tanguntur
etiam ibi xij. stulticie lusoꝝ.

In fine tangit qui lusoꝝ se immiscet causa spectandi. et
de illis qui locant necia ad ludu. et de hijs in quoz domib;
ludetur.

Tercia pars pncipalis in tractatu de auaricia. sex enu
merat que auaricie solent occasionem dare

Quarta vo pars pncipalis dmet octo rmedia auaricie

Quinta vo pars pncipalis dmet d pdigalitate i gnali. Secdo
vo de pdigalitate clericoz. vbi vo agit de pdigalitate i gnali
Pri^o distinguit qdruplex pdigalitas a largitate. Secdo
ondit multiplex maluz qd ex pdigalitate sequit. Tertio on
dunt qñq; fatuitates pdigi. Vbi vo agit de pdigalitate
clicoꝝ. tangunt sex qdnt eohibe clicos ne de bonis ecciasti
cis esset pdigi. et epli ondunt rapia taliu psonaz esse peri
culosa.

De accidia

Tractatus de accidia dmet qtuor partes pncipales
Prima pars dmet ea que pnt vale ad det. accidie

Secunda pars continet de diversis generibus peccatorum que ad hoc vitium pertinent.

Tercia pars continet de remediis contra hoc vitium

Quarta pars continet de indiscreto fervore qui accidie videtur esse contrarius.

Prima pars continet quatuor capitula

In primo ponuntur exempla quinque que possunt valere ad detestacionem accidie.

In secundo ponuntur verba sacre scripture que labores suadent et ocium vel pigriciam dissuadent

In tertio ostenditur quantum hoc vitium displiceat deo. et placeat dyabolo. et noceat proprio subiecto

Ubi vero ostenditur quomodo accidia noceat proprio subiecto

Primo ostenditur quod ipsa replet hominem malis pene

Secundo quod malus culpe.

Tertio quod aufert homini bonam gloriam gratiam et naturam Et ponuntur ibi octo que darent homines mouere ad obseruacionem temporis

In quarto capitulo. vi. alia tangunt que possunt valere ad detestacionem accidie

Secunda pars continet. xvij. capitula

In primo agit de tepiditate. ubi ostenditur quod sit tepiditas.

Et tanguntur octo mala que tepiditas facit homini

In secundo capitulo agit de mollicie

In tertio agit de somnolencia. ubi primo ponuntur duo exempla de eos qui nomine contemplacionis palliant pigriciam suam

Secundo ostenditur quomodo reprehensibilia esse somnum corporis. Tertio tanguntur que darent homines cohibere a nimietate somni

Ubi. ponuntur ea que sunt necessaria ad hoc quod aliquis deitotomodo dormiat

In. iij. capitulo. agit de ociositate ubi primo ostenditur quod ociosus sit multum stultus. Secundo ponuntur. xij. stulticie ociosi. et ubi ponuntur etiam stulticie tanguntur de octo fructibus oris. Tertio quadruplici ratione ostenditur quod peccati sunt reprehensibiles ociosi in tempore gratie quam ante.

Quarto tanguntur etiam que sunt attendenda in occupacione

In. v. capitulo agit de vitio dilacionis.

Primo de dilacione conuersionis

Secundo de dilato[n]e confessionis

Vbi vero agit de dilato[n]e ouersionis

Primo ponunt[ur] verba sacre scripture contra hoc viciu[m]

Secundo ponunt[ur] duo que impediunt .ne deus intret ad
eor[um] peccatoris . **E**t ostenditur q[uo]d reprehensio eius q[ui] differt
ouerti . sit nequam nequior nequissima

Tertio vero ponunt[ur] octo que deberent homines mouere
ad accelerandam ouersionem . **E**t vbi ponit[ur] s[ecundu]m illor[um] tan-
gunt[ur] octo bona que sequuntur ex hac accelerato[n]e

Vbi vero ponit[ur] tercius . prior[um] octo . multipli[ter] ostenditur
quantum sit periculum male consuetudinis .

Vbi vero ponit[ur] quartum . tangunt[ur] . xij . que faciunt ad
hoc q[uo]d ouersio dilata sit difficilior

Vbi vero ponit[ur] quintus . ostendit[ur] ille qui differt ouerti mi-
quus sit in deum . in angelum . in seip[s]m . et in proxim[um] . et in
inferiores creaturas .

Vbi vero sextus ponit[ur] . ostendit[ur] q[uo]d difficile est aliquem vere ouer-
ti

Vbi vero . vii . ponit[ur] . ostendit[ur] mag[is] pericul[um] in quo est peccator

Vbi vero ponit[ur] . viij . ostendit[ur] magna fatuitas eius qui
differt ouerti . et ad probandam fatuitatem hanc assumunt[ur]
octo casus in quibus est fatua dilatio .

Vbi vero agit de dilato[n]e confessionis . **P**rimo octo rationibus oste-
dit[ur] fatuitas eor[um] q[ui] differunt confiteri . **E**t vbi ponit[ur] quarta ra-
tio . tangunt[ur] bona que ex confessione pueniunt

Secundo quinq[ue] rationibus ostendit[ur] specialiter fatuitas eor[um]
qui vsq[ue] ad mortem differunt

Tertio vero ostendit[ur] fatuitas eor[um] qui in .xl . differunt confi-
teri donec fere tota quadragesima sit transacta

In sexto capitulo agit de vicio tarditatis vbi tanguntur sex
que possunt nobis dissuadere hoc viciu[m]

In . vii . capitulo agit de negligencia . vbi primo sex ponunt[ur]
que possunt valere ad detestato[n]em huius vicii

Primo vero tanguntur duo remedia contra hoc viciu[m]
et in fine ponunt[ur] tria que impediunt diligenciam studij

In octauo caplo agitur de vitio impseuerancie . vbi quinqz
tangunt que pssunt valere ad detestatoez huius vicij

In nono caplo agit de vitio remissiois vbi in fine tria ma
la tangunt que ex hoc vitio pueniunt

In decimo capitulo agit de dissolutone

In vndecimo capitulo agit de incuria.

In duodecimo caplo agit de ignauia . vbi ponunt . xij . igaa
ue que solent inueniri in omnibz accidiosis

In . xiiij . caplo agitur de inuotone . vbi pmo tanguntur
quatuor cause . vnde solet puenire inuotio . vel ariditas
spiritualis .

Deinde ostenditur multiplex effectus huius ariditatis

In . xiiij . capitulo agitur de tristitia in diuino seruitio . vbi
primo ostendit qd hoc viciuz multuz displiceat deo . et ibi
tangunt tres cause letandi in diuino seruitio

Secundo ostendit qd hoc viciuz multum placeat dyabolo

Tercio qd valde noceat homini

In . xv . caplo agit de tedio vite . vbi tangunt quatuor cau
se ex quibz solet tedium puenire

In . xvi . capitulo agit de desperatone . vbi ostendit qd hoc
peccatuz multuz displiceat deo . et multu placeat dyabolo
et multuz noceat homini . Et in fine tangunt quinqz reme
dia contra hoc peccatum

In . xvij . ca . agit de accidia claustraliu . vbi tangunt . xij .
mala . que solent in claustralibz inueniri ex accidia .

Tercia pars principal' continet octo remedia contra
peccatum accidie .

Quarta pars principalis . pmo dmet vba sacre scripture
que pnt valere contra indiscretu feruorez . vbi ea tangunt
que requirunt vt discrete deo seruiatur .

Secdo tangit mltiplex malu qd pueit ex indiscreto feruore

Tertio ponunt octo stulticie que sunt in peccato isto

Quarto tangit qualiter sit cibus sumendus

Ultimo tangit qd oportz pres spuales qnz adscende frubz

De superbia.

Tractatus de superbia dicitur quatuor partes. **P**ri-
ma pars assignat rationem quare vicia sic ordinentur
in hoc tractatu ubi etiam tangitur de radicibus horum vi-
ciorum.

Secunda pars dicitur ea que valent ad detestatores superbie in
communi.

Tercia pars dicitur de diversis generibus peccatorum. que ad
superbiam pertinent.

Quarta pars dicitur remedia contra peccatum superbie

Secunda pars principalis continet. xij. capitula

In primo ostenditur quomodo se habeat superbia ad bona

In secundo ostenditur quomodo se habeat ad alia mala

In tercio ostenditur quomodo se habeat ad dyabolum

In quarto ostenditur quomodo se habeat ad proximum

In quinto ostenditur quomodo se habeat ad deum

In sexto ostenditur quomodo se habeat deus ad superbos

Ubi ostenditur quod deus superbos vilipendit. et detestatur
odit et abominatur

Ubi vero ostenditur quod deus superbos odit. per nuntia sex
signa huius odii.

Deinde ponuntur. xij. exempla ad hoc odium ostendendum

Tertio ostenditur hoc odium esse inueteratum. et tangi-
tur multiplex causa huius odii

In septimo ostenditur quod superbia hominem inflet.
et infelicem reddat. et eum arefaciat. et bona eius consumat.

Ubi vero ostenditur quod hominem infelicem reddat. tan-
guntur octo in quibus consistit infelicitas illa.

In octavo ostenditur quod superbia hominem decipi-
at. excecet et infatuat.

Ubi vero agitur de illa infatuatione ostenditur quod superbia
infatuat quinque modis

Deinde ponuntur. xij. stulticie quibus laborat superbus

Ubi vero ponitur quarta stulticia assignatur quadruplex ra-

ho quare modus superbie sit infelicissimus

Vbi vero ponitur sexta stulticia distinguuntur sex species exaltationis quarum una bona est quinque sunt male

In nono capitulo ostenditur quod superbia sit valde periculosa infirmitas. eo quod defacili incurratur et non defacili sanetur. et defacili in eam reciduetur

Ad primum probandum ponuntur tres rationes

Ad secundum probandum ponuntur quinque rationes

In decimo ostenditur quod superbia sit magna et quod porat hominem in misera seruitute et magna debilitate. vbi diuersa vicia tanguntur que homines repellunt a ministerio dei

In undecimo capitulo ponuntur ea quibus superbia vel superbia comparatur. Vbi in principio assignantur rationes quinque quare superbia vento comparetur

In duodecimo capitulo ostenditur quam diligenter dominus velit cauere suis a vitio superbie

Tercia pars continet. xl. capitula habet enim quinque partes in quibus ponuntur quinque diuisiones ad peccatum superbie pertinentes. et de membris illarum tractatur. Quarum prima habet xxiii. capitula Secunda. vii. Tercia tria Quarta vnicum. Quinta quinque Unde in vniuerso sunt ibi. xl. capitula

In primo capitulo ponitur prima diuisio. et tractatur de specie illa superbie. que est quando aliquis credit se bona sua habere a se. et soluit. et tanguntur sex. que continentur ad se dicitur. Facere superbo. q. crederet bona sua habere a se et non a deo

In secundo capitulo agit de illa specie superbie. que est quando aliquis credit se habere bona sua a deo. sed tamen pro meritis suis. vbi ponuntur quatuor que faciunt ad detestationem huius peccati. Et quinque rationibus ostenditur fatuus qui hoc vitio laborat

In tertio capitulo agit de illa specie superbie. que est quando aliquis credit se habere bonum quod non habet. vbi tanguntur sex que possunt facere ad detestacionem huius peccati. Et in fine ponitur triplex remedium contra hoc peccatum

In quarto capitulo agit de illa specie superbie. qua aliquis

Te preponit alijs . vbi vero pmo ostenditur rusticitas eius
qui tali specie superbie laborat

Secdo ponunt rationes quas per quas pot ostendi q talis
sit fatuus .

Tertio ostendit q talis quadrupli sit iniquus in deus . et
dupliciter in primum .

In . v . ca . agit de presumptone . vbi pmo ostendit tripli
citer q hoc viciuz sit valde timendu . et triplex tangit dam
num q puenit ex vicio isto

Secdo tangunt quatuor p que pot ondi fatuitas psumeciū
Tertio distinguunt quatuor species psumptomis

In . vi . ca . pmo diuidit appetitū ppe excellēcie in tres
spēs . Et post agit de appetitu domini hoc modo . q primo
ostendit talis appetitus esse malus

Secdo tangunt quibus quibus possum? vti ad det . hui? peccat
Vbi vo ponit terciū illoz ostendit q male sint ambitō
dum tendunt ad dignitatem . p? cum iam in dignitate sunt .
pssime vero qndo p abusione eius punient

In fine vero ponit res? onsiō oera illud verbum apli . Si
quis epatum rē . q ambitō si p se allegant

In . vii . ca . agit de appetitu magisterij . vbi pmo ostendit
q appetit? talis possit esse culpabilis quoz de causis

Vbi ponit sm illoz ostendit q habere bonaz doctrinaz et
malam vitaz sit homini valde verecundum . et erubescencia
plenū . et q multuz deo displiceat . et cecie multuz noceat

Secdo ostendit q magisteriū curiosoz sit occupatō mala
pior pssima . et q mgū sint in triplici periculo

Tertio vero ostendit quanti meriti sit ministeriuz bonoz
doctoz vbi tria genera hominū distinguunt .

In . viii . ca . agit de appetitu simplicis excessus . vbi qua
tuor tangunt que faciūt ad detestatoez hui? peccati

In . ix . ca . tangunt octo spēs supbie extioris . Et de prima
agit scz supbia que apparet in ipso corpore hominis

In . x . caplo ponunt verba sacre se?pture contra superbiaz

ornatus viroꝝ et mulierum

In .xj. capitulo ponunt exemplā que p̄nt valere ad idē

In .xii. ca. ponunt .xii. stulticie ornanciuꝝ se . et vbi ponitur octaua stulticia ostendit̄ triplici ratōne . q̄ de veste debeat homo erubescere potius q̄m gloriari

In .xiii. capitulo ponunt̄ alia quinq; que debent homines cohibere ab amore superbi ornatus .

In .xiiii. ca. tangūt̄ . xii. cause ex quib; aliq; p̄t esse culpabilis in habitu suo . Et vbi ponit̄ quarta causa tangit̄ de caudismulierum .

Vbi vero ponit̄ quinta agit̄ de superbia corrigiaz

Vbi vero ponit̄ sexta ostendit̄ quadruplici ratōne q̄ croceus color sit reprehensibilis in p̄plis

Vbi vero ponit̄ . vii. causa agitur de peccato illaz que colorem presumūt ponere in vultib; suis . et post . vi . tangunt̄ que d̄rent cohibere mlieres ne alienis crimib; vterent̄

Vbi vero ponitur . x . causa tangunt̄ quinq; que d̄rent cohibere mlieres a nimio amore pulchritudinis

Vbi vero ponit̄ . xj . causa ostendit̄ quantū et quot p̄sonis noceat superbus habitus .

Vbi vero . xii . ponitur ostendunt̄ diuerse intentōes quib; mlieres solent ornare se . et ostēdit̄ q̄ muliēs ornate ostentantes se . sunt incendiarie sacroz locoz homicide ymo fratricide et gladij et laquei et retia dyaboli . et cisterne que incautis sunt occasio precipicij

In . xv . caplo agit̄ de erubescēcia bona . vbi primo ponunt̄ verba sacre scripture ad emendatōez hui; erubescencie

Secdo ostendit̄ multipliciter q̄ p̄ctm̄ sit valde erubescibile

Tertō . xvi . enumerant̄ de quib; debet homo erubescere .

In . xvi . capitulo agit̄ de erubescēcia mala . vbi ponunt̄ tria que p̄nt valere ad detestatōem hui; peccati Et vbi ponit̄ primū . tangitur triplex causa timiditatis .

Vbi v̄o s̄m ponit̄ ostendit̄ triplex fatuitas eoz qui erubescunt bene agere .

Vbi vero ponit̄ terciū ostenditur q̄ erubescētes de bono male se habent ad deū . et tripli ad bona opera . et q̄ bona opera tripliciter glificānt hominē

In fine tangūt̄ quatuor remedia ot̄ia erubescēciaz malā
In .xvij. capitulo ostendit̄ multipliciē q̄ valde sit magna malicia irrisorum . In .xviii. capitulo agit̄ de superbo ornatu lector̄ . vbi p̄mo tangūt̄ reprehensibilia in lectis

Secundo vero sex ponunt̄ que deberent homines cohibere a lectis superbis . In .xix. caplo agit̄ de illa superbia que apparet in equitaturis . vbi p̄mo tanguntur quatuor in quibus hęc superbia potest apparere

Deinde ponit̄ vij. que d̄rent hoies cohibē ab hac superbia
In .xx. caplo agit̄ de superbia . que in familia apparet . vbi tria reprehensibilia tanguntur circa familiam

In .xxi. capitulo agit̄ de superbia diuitor̄ . vbi quinqz tanguntur in quibus apparet hęc superbia

In .xxii. capitulo agit̄ de superbia edificior̄ . vbi p̄mo tanguntur sex que p̄ssunt esse reprehensibilia circa edificia . Secundo sex ponunt̄ que deberent cohibere ab amoe superbor̄ edificior̄ . et vbi ponit̄ sextum ostendit̄ multipliciter fatuus esse qui superba edificia ostruit

Deinde tangunt̄ que deberent phibere claustrales a superbis edificis .

In .xxiii. capitulo agit̄ de superbia libror̄ vbi octo ponunt̄ que possent valere contra hoc peccatum .

In .xxiiii. capitulo agit̄ de superbia cantus . vbi breuit̄ tanguntur que vident̄ esse reprehensibilia circa cantum

In .xxv. capitulo ostendit̄ ex quibz bonis nascat̄ superbia

In .xxvi. capitulo ponunt̄ quinqz ratōnes quare impius generaliter fatuus sit . qui de bonis suis superbie

In .xxvii. capitulo ostenditur q̄ fatuus sit qui superbie de hīs bonis corporis saitate . fortitudine . velocitate . pulchritudine .

In .xxviii. caplo ponunt̄ decem ratōnes ad hoc q̄ carnis

nobilitas sic detempnēda vel non reputanda

In .xxix. capitulo distinguitur duplex nobilitas animi. et ponuntur sex signa vere nobilitatis.

In .xxx. capitulo agitur de consuetudine illarum ecclesiarum que nolunt canonicare nisi nobiles. Vbi tanguntur sex cause quare ista consuetudo videtur reprehensibilis. Vbi vero ponitur prima causa. tanguntur quinque prauertitates. que videntur esse in his ecclesiis

In .xxxi. capitulo ostenditur quod fatui sunt qui superbiunt de his bonis. scilicet libertate corporis. et de bonis naturalibus anime. diuini potestate gratia. vel gloria humana sciencia vel virtute.

In .xxxii. capitulo agitur de superbia ministrorum ecclesie. Vbi primo tanguntur quinque cause. propter quas timenda est eis superbia.

Deinde multipliciter obicitur contra quatuor responsiones. quas solent obicere superbi clerici contra persuasiones que eis fiunt. ut superbiam exteriorem caueant.

Vbi vero obicitur contra primam responsionem. ponitur quadruplex ratio. quod non sufficiat ministris ecclesie humilitas interior si absit exterior.

In .xxxiii. capitulo agitur de superbia prelatorum. vbi sex rationes ponuntur ad hoc. quod prelatis sit multum conandum contra superbiam et ad humilitatem

In .xxxiiii. capitulo agitur de superbia claustralium. vbi distinguuntur quatuor species superbie que solent inueniri in claustralibus.

In .xxxv. capitulo ponuntur .xii. gradus superbie sicut in libro.

In .xxxvi. capitulo agitur de quibusdam erroribus qui sane fidei aduersantur. vbi primo tanguntur .ix. rationes. que multum dyabolo conueniunt seminare errores fidei contrarios

Secundo agitur de errore diuinationis. Tertio de errore maleficioz. Quarto de errore superstitioz remedioz.

Quinto de errore illorum qui credunt corporaliter et in veritate.

fieri. que tantum in somno fiunt.

Vbi vero agit de errore diuinationis. **P**rimo distinguuntur
xiii. species diuinationis.

Secundo ponuntur quinquaginta que possunt valere ad detestationem huius
peccati. **T**ertio habetur specialiter de sortibus que non liceat
eis uti. **Q**uarto an sint obseruanda somnia. et distinguuntur
quatuor species somniorum. **Q**uinto ostenditur quomodo eueniant
frequenter que predicuntur diuini.

Deinde quomodo dyabolus predicat futura. et de prohibita
que samuelem suscitauit.

Post errorem vero maleficorum et superstitionum remediorum quinquaginta
tanguntur que faciunt ad hoc que maleficia vim habeant.

In xxxvij. capitulo agit de peccato irreuerentie. ubi primo
ostenditur que reuerentia sit exhibenda deo angelo rebus consecra-
tis ut ecclesie et hominibus.

Distinguuntur etiam diuise persone quibus reuerentia est exhibenda
et specialiter ostenditur qualiter et quare reuerentia sit exhibenda et
spiritualibus parentibus et carnalibus.

Deinde tanguntur quinquaginta que debent homines mouere ad solu-
endum decimas. et ubi primum ponitur ostenditur qui bene soluit
decimas in quatuor remunerari. et qui male soluit in paupertate
puniri. et ostenditur que decime et similia soluenda sunt de melio-
ribus. integre et absque mora et libenter.

In xxxviii. capitulo agit de inobedientia. ubi primo ponuntur quinquaginta
que valere possunt ad detestationem huius vicii.

In quorum primo ponitur multiplex pena qua legitur puniri
esse hoc peccatum. **E**t in tertio horum tanguntur mala que
sequuntur ex inobedientia.

Secundo ostenditur que cuncta moueant ad obedientiam.

Tertio distinguuntur quatuor que pertinent ad obseruan-
ciam solemnitatum. et ubi ponitur quartum ostenditur que
quingenta sunt quibus vacandum est in festis. **Q**uorum unum
est meditatio sancta. et distinguuntur circa que meditatio
illa versari debeat.

Quarto ostenditur p̄ueritas eorum qui contraria agunt
illis quatuor p̄pter que festa sunt instituta. ⁊ ubi agitur de
p̄ueritate illorum qui in festis non cessant a terreno opere
re tanguntur quatuor cause quare dies dominica celebris
est. Et alie quatuor quare in die sabbati honor specialiter
beate virginis exhibetur.

Quinto agitur de inobedientia eorum qui excommunicatio-
nem contemunt. Vbi primo distinguuntur due speci-
es excommunicatio-
nis. Et primo ponuntur duodecim ra-
ciones quare multum timenda sit maior excommunicatio.

Deinde ostenditur in quot personis peccat qui minorem ex-
communicatio-
nem contemnit. nec timet d̄m̄ care excommunicato.

Sexto agitur de peccato indiscrete p̄cipientium. ⁊ ubi quar-
tus modus tangitur indiscrete p̄cipiendi. Sex ponuntur
que deberent cohibere p̄latos a multitudine p̄ceptorum.

Et ostenditur quod multi p̄cipientes sunt valde impii
quod in claustris p̄cipue sit cauenda multitudo p̄-
ceptorum.

ubi tanguntur etiam que religionem destruunt.

Septimo agitur de his qui nimis defacili excommunicant.
ubi quatuor ponuntur que deberent ab hoc cohibere.

In fine tangitur de fine iusta ⁊ iniusta.

In tricesimonono capitulo agitur de peccato vane glorie
ubi primo ostenditur quid sit vana gloria.

Secundo ponuntur sex que faciunt ad detestaciones huius
peccati. Et ubi ponitur quartum tanguntur octo fatui-
tates eorum qui vanam gloriam amant.

Vbi vero ponitur quintum ostenditur quomodo hoc pec-
catum sit contumeliosum deo ⁊ nocuum homini.

Vbi vero vltimum ponitur tanguntur diuersa quibus vana glo-
ria operatur. ⁊ quod vana gloria oculo sp̄uali insidietur.

Tercio vero ponitur diuisio glorie. ⁊ quedam tanguntur
ad detestacionem carnalis glorie.

Quarto ponuntur .viij. remedia contra vanam gloriam.

In .xl. ca. agit de ypocriti. vbi ponunt octo ad det. h. p. p. et vbi s. m. ponit. tangunt diuersa q. b. ypocrita opat. Deinde inquirat quare d. n. s. ypocritas in euangelio ita p. se. quat. et in fine distinguuntur tres sp. s. ypocriti.

Quarta pars et vltima in tractatu de superbia. continet octo remedia de p. et m. supbie.

De inuidia.

Tractatus de inuidia tres continet partes.

Prima p. s. otinet ea q. p. n. t. valere ad det. inuidie.

Et primo ponuntur .xx. ad hoc.

Deinde tangunt pauca alia que valent ad idem.

Secunda pars continet de speciebus inuidie.

Tercia p. s. otinet quatuor remedia cont. p. et m. inuidie.

De Ira

Tractatus de ira otinet quatuor p. s. principales.

In p. ma p. t. .vii. tangunt q. p. n. t. valere ad det. ire.

Secunda pars otinet diuersas diuisiones ire.

Tercia pars otinet de p. et s. que ex ira sequuntur.

Vltima de remedijs contra iram.

Quarta pars p. n. cipalis continet quinq. capitula.

In p. mo ponunt verba sacre scripture q. dissuadent ira. vbi

quatuor cause tangunt quare ira a corde sit auferenda.

In .ii. ca. tangunt quinq. cause q. re ira m. l. t. u. z. displiceat deo.

Deinde quatuor ponunt quare placeat dyabolo.

Tercio quomodo mala magna et multa inferat homini vbi

triplex ratio ponit q. familiaritas iracundoz querenda non

lit. Et in fine tangit triplex danus q. puenit ex impacia.

In tercio ca. tangunt ea quib. opatur iracundus.

In quarto capitulo .xviii. ponuntur stulticie iracundi.

post ostenditur quod iracundus stultus sit iraz recipien

do et conseruando et vindicando.

In quinto capitulo ostenduntur sex iniquitates eius. qui

vult vindicare se. et ponuntur duo vltima que possunt va

lere ad detestacionem ire.

Secunda pars in tractatu de ira continet diuisiones
tres ire. Et post primam diuisionem sex tanguntur
que faciunt ad detestationem odij

Tercia pars continet tria capitula.

In prima agitur de guerra. vbi duodecim ponuntur
que deberent homines a guerra cohibere.

Vbi vero ponitur secundum illorum tanguntur sex signa
amoris que deus habet ad pacem. **I**n secundo capitulo
agitur de incendiariis. vbi primo ostenditur quis dicatur
incendiarius. Deinde ponuntur octo que deberent homi-
nes cohibere ab hoc peccato

In tertio capitulo agitur de homicidio. vbi duodecim po-
nuntur que deberent homines cohibere ab hoc peccato

Vbi vero ponitur quantum eorum distinguuntur quatuor
peccata que dicuntur ad dominum clamare

In fine vero tangitur de morte iniustorum hominum

Quarta pars in tractatu de ira continet tria remedia
contra alienam iram. et octo remedia contra propriam iram

De peccato lingue.

Tractatus de peccato lingue / continet tres partes
principales. **I**n prima parte continentur xviii. que
possunt et deberent mouere hominem ad diligentem
custodiam lingue. vbi octauum illorum ponitur. ostendit quod
est quantum. et quod modis. et quod velociter lingua noceat

Vbi vero ponitur decimumquintum illorum ponuntur quinque
ad que habendus est respectus in moderacione predicacionis

In secunda parte agit de vigintiquatuor peccatis lingue
que pars continet vigintiquatuor capitula

In primo capitulo agitur de blasphemia. post notificat
blasphemia. et sex ponuntur ad detestationem huius pecca-
ti

Primum est multiplex pena blasphemorum. Et vbi ponit
quartum illorum tanguntur alia sex que faciunt ad magnitudinem
huius peccati. **P**rimo tangit de personis que videntur
desentire blasphemantibus

Ultimo tangit de spūali blasphemia . et de remedio eius
¶ In secundo capitulo tangitur de murmure . Vbi ponuntur
septem ad detestationem huius peccati
Deinde ponuntur tres diuisiones huius murmuris . et quedam
contra murmurantes . scilicet infirmitate . paupertate . et inopportu-
nitate . et malorum prosperitate . et bonorum aduersitate . ¶ Ter-
tium multa ponuntur contra murmurantes claustralium . In fine ponuntur quatuor
remedia contra peccatum murmuris . ¶ In tertio capitulo agit de defen-
sione proprii peccati . ubi ix . ponuntur que potest valere ad de-
fensionem peccati . Vbi vero ponuntur quintum ostendit tripliciter quod defen-
dens peccatum suum stultus sit . et in fine tangit de diuersis modis
excusandi peccatum suum . In quarto capitulo agit de iuramento ubi pri-
mo distinguuntur due species iuramenti . ¶ Secundo . xij . ponuntur que po-
tunt valere ad de-
fensionem peccati . ¶ In fine vij . ponuntur que sa-
era scriptura dissuadet circa iuramentum . ¶ In quinto ca-
pitulo agit de mendacio . ubi primo dicitur quid sit men-
dacium . ¶ Secundo ponuntur duodecim que possunt valere
ad detestationem huius mendacii . ¶ Tertio ponuntur diui-
siones huius mendacii . ¶ Quarto tanguntur que possunt
specialiter valere contra hoc peccatum falsi testimonii .
¶ In sexto capitulo agit de detractione . ubi ponuntur xiiij .
que possunt valere ad detestationem huius peccati
Et ubi ponitur secundum . tanguntur multa quibus compara-
tur detractor . Deinde ponuntur diuersae species detractionum .
¶ Tertio . multis de causis ostenduntur reprehensibiles
qui audiunt detractiones .
¶ In fine tangitur de hijs qui impatienter sustinent detra-
ctiones
¶ In septimo capitulo agit de adulatione . ubi ponuntur
sex ad detestationem huius peccati . ¶ Vbi vero ponitur ter-
cium illorum tanguntur multa quibus adulator . vel adulator
comparatur . ¶ In fine ponuntur quatuor remedia con-
tra peccatum adulationis .
¶ In octauo capitulo agit de peccato maledictionis . ubi

quiqz tanguntur que possunt valere contra hoc peccatum.
In nono caplo agit de diuio. vbi. vii. ponunt que de
beret ho. eo. ab hoc pcto. Et in fine tangit q diu cui non
est admiscend correctio. **I**n. x. caplo agit de peccato
contentiois. vbi qnqz ponunt que deberet hoies cohibere
ab hoc peccato. Et in fine tangunt quedam persone a quaz
cotentioe cauend est. **I**n xi. caplo agit de pcto derisionis.
In xii. caplo agit de pcto pui. vbi ponunt qnqz q
deberet ho. eo. ab h pcto. **I**n fine tangunt quedam pso
ne a quibz osiliu sumendu non est. **I**n xiii. caplo agit de
pcto eoz qui seminat discordias. vbi tria ponunt q drnt
eo. ho. ab hoc pcto. **I**n xiiii. ca. agit de pcto bilinguii
vbi tria ponunt que deberet ho. eo. ab h pcto. / r ondit q h
pctm tripli noceat ppo subiecto. **I**n. xv. caplo agit de
pcto eoz qui rumores amat. **I**n xvi. caplo agit de ia
ctacia. vbi tria ponunt de h pctm. **I**n xvii. caplo agit de
secretoz reuelatoe. vbi tria tagunt de illud pctm. **I**n
xviii. caplo qtuor ponunt de pctm indiscrete dminatōis.
In xix. caplo tria tagunt de pctm indiscrete pmissionis.
In xx. caplo agit de vbo otioso. vbi pmo tangit q di
cat verbu ociosu. Deinde ponunt xvij. que deberet cohibe
re a vbis ociosis. **I**n fine tangunt quinqz que sūt timēda
circa venialia pctā. **I**n xxi. caplo agit de multiloquio. vbi
octo tangunt que drnt ho. eo. ab hoc pcto. **I**n xxii. agit
de turpiloquio. **I**n xxiii. caplo agit de scurrilitate. vbi
tria ponunt que pnt valere de hoc pctm. Deinde ponun
tur que inueniuntur in scripturis de risu huius temporis.
In xxiiii. caplo agitur de indiscreta taciturnitate. vbi
ondit q semp tacere vitiosum est. et q nimia taciturnitas
precipue sit rephēnsibilis in platis. **I**n tertia parte ponunt
octo remedia de pctm lingue. Et post octa^m illoz ponū
tur quedā ad dndatōz silentij claustralis. Vbi vō ponit
tercium illozum tangunt plura mltuz bona que ex silentio
proueniunt rē. 2.

